

Nieuwe behandelrichtlijn

Geen medicatie bij wintertenen

Egbert de Jongh, Monique Verduijn

De NHG-Behandelrichtlijn Perniones [wintertenen, winterhanden] is nieuw. Deze behandelrichtlijn vervangt de Farmacotherapeutische Richtlijn (FTR) Wintertenen, maar is breder van opzet dan de oude FTR. De behandelrichtlijn bevat niet alleen aanbevelingen voor beleid, maar ook voor diagnostiek.

Wintertenen (perniones) zijn klinisch goed herkenbaar door de typische huidafwijkingen op meestal vingers of tenen die ontstaan na blootstelling aan kou: roodblauwe of paarsblauwe, soms licht gezwollen huidafwijkingen met jeuk, een branderig gevoel of pijn. Perniones kan spontaan binnen enkele weken verdwijnen, maar soms zijn de afwijkingen en de klachten tot het voorjaar aanwezig.

WANNEER OPLETTEN?

Perniones is bijna altijd onschuldig. De etiologie is onbekend. In zeldzame gevallen is er een onderliggende aandoening die verwijzing noodzakelijk maakt: wanneer perniones ontstaat zonder blootstelling aan kou of op oudere leeftijd, als perniones voortbestaat na het koudeseizoen, als er (forse) huiddefecten ontstaan, of bij aanwijzingen voor een systeemziekte.

Aanvullend onderzoek door de huisarts is niet geïndiceerd bij typische perniones vanwege de zeldzaamheid van onderliggende aandoeningen en de aspecificiteit van histologisch onderzoek.

GEEN MEDICATIE, WEL ADVIEZEN

Bij beleid zijn de belangrijkste adviezen niet-medicamenteus: blootstelling aan kou voorkomen, aangedane lichaamsdelen beschermen, en het lichaam warm houden. Daarnaast onttraadt de behandelrichtlijn roken vanwege de perifere vasoconstrictieve werking die mogelijk kan bijdragen aan het ontstaan

Er is geen enkel geneesmiddel geregistreerd voor gebruik bij perniones.

Foto: iStock

van perniones. Om dezelfde reden kan bètablokkergebruik kritisch worden bekeken. Van geen enkel geneesmiddel is een eenduidig effect bij perniones aangetoond, ook niet van calciumantagonisten, huidcorticosteroiden, vitamine D of pentoxifylline. Er is ook geen enkel geneesmiddel geregistreerd voor gebruik bij perniones. Daarom wordt bij ongecompliceerde perniones geen medicatie geadviseerd.

TOCH MEDICATIE?

Het NHG neemt bij voorkeur alleen op basis van gepubliceerd onderzoek van voldoende bewijskracht offlabelgebruik op in richtlijnen, maar ook de ernst van de aandoening en lage bewijskracht voor het ontbreken van effect kunnen een reden zijn om offlabelgebruik in de richtlijn op te nemen. De bewijskracht van het onderzoek dat ontbrekend effect van medicatie bij perniones aantoont, is niet hoog en het onderzoek is nooit herhaald. Daarom is voorstelbaar dat in uitzonderingsgevallen bij ernstige klach-

ten van perniones een proefbehandeling gedurende beperkte tijd overwogen wordt: met geneesmiddelen waarmee de huisarts bij andere indicaties voldoende ervaring heeft als er geen contra-indicaties voor die geneesmiddelen bestaan. Sommige huisartsen en dermatologen zien soms wel effect van medicatie, andere nooit. Het is voorstelbaar dat het goede effect dat wordt waargenomen na medicatie, ook verklaard kan worden door verstrijken van de tijd (vaak verdwijnt perniones spontaan), het veranderen van de omstandigheden (de temperatuur stijgt) of het placebo-effect.

De volledige versie is te raadplegen op www.nhg.org/nhg-behandelrichtlijn-perniones. ■

De Jongh E, Verduijn M. Geen medicatie bij wintertenen. Huisarts Wet 2018;61(8):DOI:10.1007/s12445-018-0223-z.
De Jongh E, Verduijn M. NHG-Behandelrichtlijn Perniones [wintertenen, winterhanden]. www.nhg.org/nhg-behandelrichtlijn-perniones.